

VENDIM
Nr. 68, datë 7.12.2023

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Holta Zaçaj	kryetare;
Fiona Papajorgji	anëtare;
Elsa Toska	anëtare;
Sonila Bejtja	anëtare;
Sandër Beci	anëtar;
Ilir Toska	anëtar;
Genti Ibrahim	anëtar;
Marjana Semini	anëtare;
Marsida Xhaferllari	anëtare.

me sekretare Belma Lleshi, në datën 7.12.2023 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 3 (L) 2023 të Regjistrat Themeltar, që u përket:

KËRKUESE: Laureta Selimaj, përfaqësuar nga avokat Thomas Dhimolea, me prokurë.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Ministria e Financave dhe Ekonomisë, në mungesë.

Prokuroria e Përgjithshme, përfaqësuar me autorizim nga prokurori Arqilea Koça.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 28, datë 22.11.2022, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.

Konstatimi i cenimit të së drejtës për gjykim brenda një afati të arsyeshëm dhe përshpejtimi i procedurave të gjykimit.

BAZA LIGJORE: Neni 42 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Marsida Xhaferllari, mori në shqyrtim parashtrimet me shkrim të kërkuarës, e cila ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, i cili ka kërkuar rrëzimin e kërkesës së kërkuarës, konstatoi mungesën e parashtrimeve me shkrim të subjektit të interesuar, Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë (*MFE*), si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuarja Laureta Selimaj ka ushtruar detyrën e mjekes psikiatre në Spitalin Psikiatrik Vlorë. Në vitin 2015 ajo është proceduar penalisht për veprën penale “Korrupsioni pasiv i personave që ushtrojnë funksione publike”, të parashikuar nga neni 259 i Kodit Penal (*KP*). Gjatë procedimit penal, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë, me vendimin nr. 284, datë 10.6.2015, ka caktuar masën e sigurimit “Arresti në burg” ndaj saj, e cila është ekzekutuar menjëherë.

2. Vendimi është ndryshuar nga Gjykata e Apelit Vlorë, e cila, me vendimin nr. 289, datë 25.6.2015, ka caktuar masën e sigurimit “Arresti në shtëpi”. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 00-2015-2783, datë 5.11.2015, ka vendosur mospranimin e rekursit të prokurorit.

3. Në datën 30.9.2015 prokurori i çështjes ka dërguar çështjen në gjyq. Gjatë gjykimit në shkallë të parë, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë, me vendimin nr. 586/61-2015-4623, datë

16.11.2015, ka vendosur zëvendësimin e masës së sigurimit “Arresti në shtëpi” me atë të detyrimit për t’u paraqitur në Policinë Gjyqësore.

4. Në të dyja rastet e lehtësimit të llojit të masës së sigurimit (nga arresti në burg në arresti në shtëpi dhe më pas në detyrim për paraqitje), gjykatat kanë konsideruar rrethanat e veçanta ekonomike dhe familjare të kërkuesses, e cila ishte e ve dhe ushtronte e vetme përgjegjësinë prindërore për dy fëmijë të mitur të vitlindjeve 2007 dhe 2010. Në datën 6.1.2016 kërkuessa është rikthyer në detyrë në Spitalin Psikiatrik Vlorë.

5. Në përfundim të gjykimit të themelit të çështjes, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë, me vendimin nr. 671, datë 22.11.2017, ka vendosur të deklarojë të pafajshme kërkuessen për veprën penale për të cilën akuzohej. Vendimi i pafajësisë është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit Vlorë me vendimin nr. 269, datë 3.5.2018.

6. Në këto rrethana, kërkuessa në datën 7.6.2018 ka paraqitur padi në gjykatë kundrejt MFE-së dhe organit të prokurorisë, me objekt kompensimin për burgim të padrejtë bazuar në ligjin nr. 9381, datë 28.4.2005, “Për kompensimin e burgimit të padrejtë” (*ligji nr. 9381/2005*). Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Vlorë, me vendimin nr. 1170, 4.10.2018, ka vendosur pranimin pjesërisht të kërkesëpadisë, duke i njohur kërkuesses burgimin e padrejtë, si dhe duke urdhëruar dëmshpërblimin e saj në shumat 24.000 (*njëzet e katër mijë*) lekë për 16 ditë paraburgim të padrejtë dhe 143.000 (*njëqind e dyzet e tre mijë*) lekë për 143 ditë arrest në shtëpi të padrejtë. MFE-ja ka paraqitur apel kundër vendimit dhe prej datës 16.1.2019 çështja është në pritje për t’u shqyrtuar nga Gjykata Administrative e Apelit.

7. Në datën 13.10.2022, kërkuessa, bazuar në nenet 399/2 e vijuese të Kodit të Procedurës Civile (KPC), ka paraqitur në Gjykatën e Lartë kërkesë për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e gjykimit të çështjes në gjykatën e apelit, me pretendimin se gjykimi ende nuk kishte përfunduar edhe pse kishin kaluar 4 vjet e 4 muaj nga dhënia e vendimit në shkallë të parë.

8. Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 28, datë 22.11.2022, ka vendosur rrëzimin e kërkesës, me arsyetimin se gjykata e apelit është në pamundësi objektive për ta gjykuar çështjen brenda afatit ligjor, për shkak të volumit të lartë të çështjeve në gjykatë. Vendimi i është komunikuar kërkuesses në datën 30.12.2022.

9. Në datën 11.4.2023 kërkuessa i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me ankim kushtetues individual sipas objektit të tij, i cili, pas plotësimit me dokumentet e kërkuara sipas parashikimeve të nenit 27 të ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar përfundimisht në datën 27.4.2023. Kolegji i Gjykatës në datën 13.6.2023 ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

10. **Kërkuessa**, në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar se i është cenuar *e drejta për proces të rregullt ligjor*, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, në drejtim të *së drejtës për gjykim brenda një afati të arsyeshëm*, pasi shqyrtimi i çështjes në shkallë të dytë ka tejkaluar afatin e arsyeshëm.

11. **Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme**, në mënyrë të përmbledhur, ka prapësuar se pretendimi për cenimin e së drejtës për gjykim brenda afatit të arsyeshëm është i pabazuar, pasi shpejtësia e kryerjes së veprimeve procedurale nuk duhet të dëmtojë cilësinë e procesit të rregullt dhe të vendimmarjes.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuesses

12. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është vlerësuar nga Gjykata si një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ,

person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës.

13. Në rastin në shqyrtim, Gjykata vlerëson se kërkuësja, si bartëse e të drejtave dhe lirive themelore kushtetuese, legjitimohet *ratione personae*, bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, pasi është palë ndërgjyqëse në procesin gjyqësor ndaj të cilit ka ngritur pretendime dhe ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

14. Një kriter tjetër është *shterimi i mjeteve juridike efektive*, i parashikuar nga neni 131, pika 1, shkronja “F”, i Kushtetutës dhe neni 71/a, pika 1, shkronja “a”, i ligjit nr. 8577/2000, që kërkon shfrytëzimin në rrugë normale të mjeteve juridike efektive, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe të frytshme për një çështje konkrete. Lidhur me kërkesat për konstatimin e cenimit të së drejtës për gjykim brenda afatit të arsyeshëm, Gjykata, pas ndryshimeve që iu bënë KPC-së me ligjin nr. 38/2017, ka mbajtur qëndrimin se legjislacioni i brendshëm parashikon mjete juridike efektive që i ofrojnë individit rezultate konkrete për rivendosjen e kësaj të drejte kushtetuese. Në këtë kuptim, individit duhet t’u drejtohet gjykatave të zakonshme, në përputhje me parashikimet e KPC-së, dhe vetëm pasi të ketë shteruar garancitë e mbrojtjes që i ofrohen nga juridiksioni i zakonshëm gjyqësor, ai mund të vërë në lëvizje gjykimin kushtetues (*shih vendimet nr. 46, datë 3.10.2023; nr. 44, datë 26.9.2023; nr. 2, datë 17.2.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Gjykata vëren se kërkuësja i është drejtuar asaj me ankim kushtetues individual, pasi ka paraqitur më parë kërkesë në Gjykatën e Lartë, në zbatim të neneve 399/5–399/6 të KPC-së, për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e shqyrtimit të çështjes së saj të regjistruar në atë gjykatë, kërkesë e cila është rrëzuar nga Kolegji Administrativ me vendimin nr. 28, datë 22.11.2022. Për rrjedhojë, i vetmi mjet në dispozicion i kërkuësës për rivendosjen e së drejtës së pretenduar të cenuar është ankimi kushtetues individual.

16. Lidhur me afatin e paraqitjes së ankimit kushtetues individual, Gjykata konstaton se vendimi për rrëzimin e kërkesës për përshpejtimin e procedurave të gjykimit, i është komunikuar kërkuësës në adresën e avokatit të saj, i cili është marrë në dorëzim prej tij në datën 30.12.2022 (sipas shënimit në dëftesën e komunikimit që mban datën 22.12.2022), ndërsa ankimi kushtetues individual është paraqitur në datën 11.4.2023. Në këto rrethana, Gjykata çmon se kërkuësja legjitimohet edhe *ratione temporis*, pasi shkella e pretenduar është vazhduese dhe ankimi kushtetues individual, pas shterimit të mjetit juridik në dispozicion, është paraqitur brenda afatit ligjor 4-mujor të parashikuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000.

17. Për sa i takon legjitimitet *ratione materiae*, kërkuësja pretendon cenimin e së drejtës për gjykim brenda afatit të arsyeshëm, pretendim i cili hyn në juridiksionin kushtetues dhe do të analizohet në vijim.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për shqyrtimin e çështjes brenda një afati të arsyeshëm

18. Kërkuësja pretendon se i është cenuar e drejta e gjykimit brenda afatit të arsyeshëm, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së, pasi shqyrtimi i çështjes së saj në shkallë të dytë nuk ka përfunduar që prej datës 16.1.2019, duke tejkaluar afatin kohor të arsyeshëm të parashikuar në nenin 399/2, pika 1, shkronja “b”, të KPC-së.

19. Neni 42 i Kushtetutës parashikon, ndër të tjera, se kushdo për mbrojtjen e të drejtave, lirive dhe interesave të tij kushtetues dhe ligjorë ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka vlerësuar se kohëzgjatja e gjykimit, normalisht, llogaritet nga momenti i fillimit të procesit gjyqësor deri në dhënien e vendimit dhe se në kohëzgjatjen e përgjithshme të gjykimit nuk përjashtohen vonesat e shkaktuara nga zbatimi i reformës në drejtësi, pasi barra e këtyre vonesave nuk duhet të zhvendoset te palët ndërgjyqëse (*shih vendimet nr. 46, datë 3.10.2023; nr. 6, datë 16.2.2023; nr. 13, datë 26.5.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

20. Në çështjen konkrete, Gjykata konstaton se mosmarrëveshja që po gjykohet nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm lidhet me lirinë personale, konkretisht me kompensimin e kërkuësës për burgim të padrejtë përgjatë procedimit penal në ngarkim të saj, i cili ka përfunduar me vendim pafajësie. Procesi gjyqësor i kompensimit ka filluar në shkallë të parë në datën 7.6.2018 dhe pas dhënies së vendimit në favor të kërkuësës nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë, subjekti i interesuar, MFE-ja, ka paraqitur apel. Si rezultat, çështja është regjistruar në Gjykatën Administrative të Apelit në datën 16.1.2019 dhe ndonëse kanë kaluar pothuajse 5 vjet, ende nuk ka një vendimarrje për të.

21. Duke iu referuar objektit të mosmarrëveshjes gjyqësore, Gjykata vëren se neni 399/2, pika 1, shkronja “a”, i KPC-së ka përcaktuar se përbën afat të arsyeshëm përfundimi i gjykimit administrativ në gjykatën e apelit brenda një viti. Kjo do të thotë se gjykimi i çështjes konkrete në Gjykatën Administrative të Apelit është tejzgjatur, ndaj për të vlerësuar nëse kohëzgjatja e saj është e paarsyeshme, pra nëse kërkuësës i është cenuar e drejta kushtetuese e procesit të rregullt në këtë aspekt, Gjykata do të analizojë rrethanat e veçanta të çështjes konkrete dhe kriteret e vendosura nga jurisprudenca kushtetuese që lidhen me: i. sjelljen e kërkuësit; ii. kompleksitetin e çështjes; iii. sjelljen e autoriteteve; iv. rëndësinë e asaj çfarë rrezikon kërkuësi (*shih vendimet nr. 46, datë 3.10.2023; nr. 6, datë 16.2.2023; nr. 13, datë 26.5.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

i. Sjellja e kërkuësit

22. Sipas jurisprudencës kushtetuese vlerësimi i sjelljes së kërkuësit është një element përcaktues i kohëzgjatjes së arsyeshme të gjykimit, duke u analizuar rrethanat nëse ai ka vepruar në përputhje me të drejtat procedurale, duke shfaqur ose jo interes të vazhdueshëm për gjykimin e çështjes brenda një afati sa më të përshtatshëm për të dhe nëse është bërë shkak ose ka shkaktuar vonesa në këtë drejtim (*shih vendimet nr. 6, datë 16.2.2023; nr. 37, datë 5.11.2021; nr. 35, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Gjykata vëren se kërkuësja, pasi ka pritur dhe ka konstatuar se nuk ishte planifikuar një datë për shqyrtimin e ankimit në Gjykatën Administrative të Apelit, i është drejtuar fillimisht Gjykatës së Lartë me kërkesën e regjistruar në datën 13.10.2022, për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurave, në përputhje me parashikimet e neneve 399/1 e vijuese të KPC-së. Kjo kërkesë është rrëzuar nga Gjykata e Lartë në datën 22.11.2022 dhe sërish çështja ka mbetur pa veprime, në pritje të planifikimit për një datë shqyrtimi. Kërkuësja, pasi është njohur me vendimin e Gjykatës së Lartë, ka paraqitur ankim kushtetues individual, sipas objektit. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se sjellja e kërkuësës nuk është bërë shkak për tejzgjatjen e gjykimit të çështjes së saj.

ii. Kompleksiteti i çështjes

24. Kërkuësja pretendon se çështja nuk paraqet kompleksitet, pasi është me natyrë procedurale dhe pretendimet e ngritura në apelin e subjektit të interesuar lidhen me përlllogaritjen matematikore të vlerës së kompensimit për burgim të padrejtë sipas ligjit nr. 9381/2005.

25. Gjykata ka theksuar se në vlerësimin e kompleksitetit të çështjes marrin rëndësi të gjitha aspektet e saj, përfshirë objekti, faktet e kundërshtuara, volumi dhe natyra e provave, lloji dhe ndërthurja e ligjeve të zbatueshme, si dhe numri i palëve pjesëmarrëse në proces. Kohëzgjatja e konsiderueshme e gjykimit mund të justifikohet nga kompleksiteti i çështjes, sepse balancohet nga parimi i administrimit të përshtatshëm të drejtësisë (*shih vendimet nr. 6, datë 16.2.2023; nr. 13, datë 26.5.2022; nr. 35, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

26. Nga shqyrtimi i dosjes gjyqësore konstatohet se çështja ka natyrë administrative, pasi ajo ka vetëm një kërkim, atë të kompensimit për burgim të padrejtë, bazuar në ligjin nr. 9381/2005. Si rregull, ky kërkim përfshin përcaktimin e kohës së burgimit të padrejtë bazuar në vendimet gjyqësore të dhëna në procedimin penal dhe më pas llogaritjen e vlerës së kompensimit sipas kriterëve të ligjit nr. 9381/2005. Gjithashtu, Gjykata vëren se gjykimi në shkallë të parë është zhvilluar në seancë gjyqësore publike, në bazë të provave shkresore dhe se, krahas kërkuësës në gjykim janë thirrur si palë ndërgjyqëse MFE-ja dhe Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë. Gjykata Administrative e Shkallës së Parë ka zhvilluar tri seanca gjyqësore dhe ka vendosur pranimin pjesërisht të kërkesëpadisë. Kundër këtij vendimi ka paraqitur ankim

MFE-ja, e cila ka ngritur si shkak zbatimin e ligjit lidhur me vlerën e kompensimit, duke pretenduar se vlera duhet të përshtatet sipas veçorive të rastit konkret.

27. Duke iu referuar aspekteve të mësipërme, Gjykata çmon se çështja e kërkuës nuk paraqitet komplekse që të justifikojë kohëzgjatjen e shqyrtimit të saj prej pothuajse 5 vjetësh në shkallë të dytë.

iii. Sjellja e autoriteteve

28. Kërkuësja ka parashtruar se Gjykata e Lartë e ka rrëzuar kërkesën e saj për konstatimin e shkeljes dhe përsheptimin e procedurave për faj të autoriteteve ligjzbatuese, të cilat nuk kanë marrë masat e nevojshme për të shmangur tejzgjatjet e proceseve, duke i ngarkuar kërkuës barrën e vonesave të shkaktuara nga reforma në drejtësi.

29. Në jurisprudencën kushtetuese është pohuar se neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së vendosin detyrimin për organizimin e sistemit ligjor të vendit në mënyrë të tillë që gjykatat të plotësojnë kërkesat e standardeve për proces të rregull ligjor, përfshirë këtu edhe atë të gjykimit brenda afatit të arsyeshëm (*shih vendimet nr. 6, datë 16.2.2023; nr. 2, datë 17.2.2022; nr. 35, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*). Pa mohuar nevojën, rëndësinë dhe përfitimet që sjellin reformat në sektorin e drejtësisë, Gjykata ka theksuar se ligjvënësi ka për detyrë të marrë masat dhe të gjejë mjetet e duhura për ndryshimin e gjendjes faktike, me qëllim që ligjet të zbatohen dhe gjykatat e të gjitha niveleve të funksionojnë normalisht. Pavarësisht se ka disa metoda që mund të zbatohen nga vetë gjykatat për të nxitur përkohësisht përsheptimin e gjykimit të çështjeve, nëse edhe masa të tilla nuk rezultojnë efektive dhe tejzgjatja e procedurave kthehet në problem të organizimit strukturor, atëherë shteti duhet të ndërhyjë me miratimin e masave më efektive dhe të organizojë sistemin gjyqësor, në mënyrë që të garantohet e drejta për të marrë një vendim përfundimtar brenda një afati të arsyeshëm (*shih vendimet nr. 2, datë 17.2.2022; nr. 37, datë 5.11.2021; nr. 35, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Në këtë kuptim, shteti është përgjegjës për të gjitha autoritetet shtetërore, përfshirë organet gjyqësore, sepse neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së kërkojnë që procedurat gjyqësore të jenë të shpejta, duke vënë theksin në parimin e përgjithshëm të administrimit të duhur të drejtësisë. Megjithatë, një mbingarkesë kronike nuk mund të justifikojë zgjatjen e tepërt të procedurave. Nëse një situatë e tillë zgjatet dhe bëhet çështje organizimi strukturor, metoda të tilla nuk janë më të mjaftueshme dhe shteti duhet të sigurojë miratimin e masave efektive. Fakti që situata të tilla me çështje të prapambetura janë bërë të zakonshme nuk justifikon zgjatjen e tepërt të procedurave (*shih vendimin nr. 46, datë 3.10.2023, të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Duke iu referuar rrethanave të çështjes konkrete, Gjykata vëren se shqyrtimi i ankimit në çështjen e kërkuës është në pritje për shqyrtim prej pothuajse 5 vjetësh në Gjykatën Administrative të Apelit. Ndërkohë, Gjykata e Lartë ka rrëzuar kërkesën për konstatimin e shkeljes dhe përsheptimin e procedurave, duke vlerësuar se mosveprimi i gjykatës nuk ka ndodhur për shkaqe subjektive që lidhen me vlerësime dhe qëndrime abuzive të gjyqtarit. Sipas Gjykatës së Lartë, gjykata e apelit është në pamundësi objektive për të gjykuar çështjen e kërkuës brenda afatit të arsyeshëm, për shkak të ngarkesës së madhe dhe akumulimit ndër vite të çështjeve në atë gjykatë.

32. Gjykata rithekson se interpretimi i ligjit dhe zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues (*shih vendimet nr. 5, datë 1.3.2018; nr. 23, datë 20.4.2016; nr. 62, datë 23.9.2015, të Gjykatës Kushtetuese*). Megjithatë, Gjykata, duke bërë një vlerësim të natyrës kushtetuese, ndërhyr në ato raste kur gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, përmes interpretimit të ligjit në një çështje konkrete, kanë cenuar të drejtat kushtetuese të palëve (*shih vendimet nr. 3, datë 23.2.2016; nr. 62, datë 23.9.2015; nr. 16, datë 19.4.2013, të Gjykatës Kushtetuese*).

33. Për sa më lart, Gjykata, duke njohur kompetencën kushtetuese të Gjykatës së Lartë për interpretimin e ligjit sipas nenit 141 të Kushtetutës, çmon se duhet kontrolluar nëse interpretimi që ajo i ka bërë nenit 399/2 të KPC-së ka respektuar standardet kushtetuese të procesit të rregullt ligjor, në aspektin e gjykimit brenda afatit të arsyeshëm. Në këtë kontekst, Gjykata evidenton se argumenti kryesor, i cili qëndron në thelb të interpretimit ligjor të Gjykatës së Lartë për “*pamundësinë objektive*”, lidhet me efektet e zbatimit të reformës në drejtësi në drejtim të

volumit të lartë të çështjeve që po përballon sistemi i drejtësisë, përfshirë Gjykatën Administrative të Apelit.

34. Duke analizuar gjendjen e Gjykatës Administrative të Apelit, në datën 16.1.2019, kur çështja e kërkuësës është regjistruar, reforma në drejtësi kishte filluar të zbatohet. Aktualisht, reforma është ende në proces zbatimi dhe çështja e kërkuësës vijon pa vendimmarrje, ndërsa numri i gjyqtarëve të Gjykatës Administrative të Apelit është nën organikën e saj, gjithsej, 9 gjyqtarë. Gjykata Administrative e Apelit informon me shkrim se ngarkesa e çështjeve është nga 1279 deri në 2760 çështje në shqyrtim për çdo gjyqtar. Gjyqtarja relatore, së cilës i është caktuar për shqyrtim së fundmi çështja e kërkuësës, ka për shqyrtim 2760 çështje gjyqësore. Aktualisht në Gjykatën Administrative të Apelit janë duke u shqyrtuar çështjet e regjistruara në vitin 2017. Po kështu, Gjykata Administrative e Apelit informon se ajo ka për shqyrtim 560 çështje të ngjashme me ato të kërkuësës, të regjistruara përgjatë periudhës 2017-2023.

35. Gjithashtu, nga dokumentacioni i përcjellë nga Gjykata Administrative e Apelit, Gjykata konstaton se çështja e kërkuësës, e regjistruar në datën 16.1.2019, i është caktuar me short 5 gjyqtarëve, konkretisht në datat 18.1.2019, 10.7.2020, 19.5.2022, 9.3.2023 dhe 14.9.2023, për shkak të organizimit të brendshëm të punës në atë gjykatë. Përveç organizimit të shorteve dhe lëvizjes së çështjes nga njëri gjyqtar relator tek tjetri, nuk rezulton të jenë kryer veprime të tjera me çështjen.

36. Duke i analizuar treguesit e mësipërm, Gjykata çmon se vonesa në gjykimin e çështjes së kërkuësës është pasojë e ngarkesës së lartë në Gjykatën Administrative të Apelit dhe të gjyqtarës relatore, shkaktuar nga zbatimi i reformës në drejtësi. Kjo gjendje është duke zgjatur prej disa vitesh dhe metodat e identifikuar nga vetë gjykatat dhe Këshilli i Lartë Gjyqësor, në cilësinë e organit kushtetues që ka përgjegjësinë për të siguruar mbarëvajtjen e pushtetit gjyqësor (neni 147, pika 1, i Kushtetutës), tregojnë se mekanizmat e parashikuar nga nenet 399/1-399/12 të KPC-së i shërbejnë një kohe normale të veprimtarisë gjyqësore, pra jo situatës së jashtëzakonshme, në pikëpamje të volumit, që ndodhet tashmë sistemi i drejtësisë.

37. Në këto rrethana, Gjykata, bazuar në standardet kushtetuese të mësipërme, vlerëson se interpretimi i ligjit nga Gjykata e Lartë për rrëzimin e kërkesës për konstatimin e shkeljes dhe përshpejtimin e procedurave të gjykimit të çështjes së kërkuësës në shkallë të dytë nuk është në përputhje me Kushtetutën, ndaj vendimi i saj duhet shfuqizuar. Gjykimi përtej afatit të arsyeshëm, bazuar vetëm në faktin se shteti ka dështuar të marrë masa efikase, nuk mund të përlligjë cenimin e të drejtave kushtetuese të individëve, në kushtet kur mbingarkesa në gjykata tashmë është një situatë e njohur dhe e zgjatur në kohë, e cila nuk varet nga individët. Në këtë pikë, Gjykata evidenton se sjellja e autoriteteve shtetërore, në veçanti e atyre që miratojnë ligjet dhe politikat e sistemit të drejtësisë, nuk është në nivelin e duhur të efikasitetit, pasi bën të nevojshme ndërhyrje të mëtejshme, veçanërisht legjislativë, për të shmangur vonesat e paarsyeshme të gjykimit të çështjeve në gjykata, në kushtet kur mjetet ligjore ekzistuese nuk i përgjigjen situatës aktuale.

iv. Rëndësia e asaj çfarë rrezikon kërkuësi

38. Gjykata ka pohuar se disa kategori çështjesh, për shkak të natyrës së tyre, kërkojnë përshpejtim të posaçëm të gjykimit. Në këto raste duhet të merret parasysh rëndësia e asaj çfarë rrezikon kërkuësi në procesin gjyqësor, pra rëndësia që ka për të e drejta objekt gjykimi. Kjo do të thotë se disa çështje që lidhen me interesa “vetjakë e jetësorë”, lipset të trajtohen me përparësi dhe shpejtësi të veçantë. Lista e këtyre çështjeve nuk mund të jetë shteruese dhe verifikimi i kriterit të interesit të kërkuësit në proces verifikohet nga Gjykata rast pas rasti (*shih vendimet nr. 6, datë 16.2.2023; nr. 35, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

39. Duke iu kthyer çështjes konkrete, Gjykata vëren se, ashtu siç kanë pohuar gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, rrethanat familjare të kërkuësës janë të veçanta. Ajo është e ve dhe ushtron e vetme përgjegjësinë prindërore për dy fëmijë të mitur, të vitlindjeve 2007 dhe 2010. Nga ana tjetër, Gjykata konstaton se çështja e kërkuësës lidhet me kompensimin për burgimin e padrejtë të saj gjatë procedimit penal. E drejta e kompensimit të saj gjen mbrojtje specifike edhe nga neni 5, pika 5, i KEDNJ-së, që parashikon shprehimisht “çdo person që arrestohet ose burgoset në kundërshtim me dispozitat e këtij neni ka të drejtën për të kërkuar dëmshpërblim”.

Lidhur me këtë të drejtë, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut ka pohuar se kompensimi duhet të garantohet si në teori (*shih vendimet e GJEDNJ-së Dubovik kundër Ukrainës, 2009, § 74; Chitayev dhe Chitayev kundër Rusisë, 2007, § 195*). Në këto rrethana, Gjykata çmon se çështja është e një natyre të tillë, që vonesa në shqyrtimin e çështjes në vetvete e bën joefektiv mjetin juridik të kompensimit të cenimit të lirisë personale.

40. Në përfundim, duke pasur parasysh kohëzgjatjen prej pothuajse 5 vjetësh të shqyrtimit të ankimit në Gjykatën Administrative të Apelit, kompleksitetin e ulët të çështjes, sjelljen e autoriteteve, si dhe rëndësinë e së drejtës së pronës, Gjykata vlerëson se kërkuueses i është cenuar e drejta për proces të rregullt ligjor në aspektin e kohëzgjatjes së paarsyeshme të gjykimit, ndaj kërkesa duhet të pranohet. Po kështu, bazuar në nenin 81, pika 3, të ligjit nr. 8577/2000 dhe duke mbajtur në konsideratë ngarkesën e punës së Gjykatës Administrative të Apelit dhe volumin e çështjeve të ngjashme me ato të kërkuueses, Gjykata çmon se duhet urdhëruar shqyrtimi i ankimit me përparësi për çështjen e kërkuueses, pa pritur radhën sipas kohës së regjistrimit të saj.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, si dhe neneve 71 dhe 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

1. Pranimin e kërkesës.
2. Shfuqizimin e vendimit nr. 28, datë 22.11.2022, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.
3. Konstatimin e cenimit të së drejtës për proces të rregullt ligjor në aspektin e së drejtës për gjykim brenda afatit të arsyeshëm.
4. Detyrimin e Gjykatës Administrative të Apelit të shqyrtojë çështjen e kërkuueses me përparësi.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 7.12.2023.

Shpallur më 21.12.2023.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Elsa Toska, Fiona Papajorgji, Ilir Toska, Sandër Beci, Sonila Bejtja, Marsida Xhaferllari, Marjana Semini, Genti Ibrahim